

שם המחקר: הגדרה עצמית ואוטונומיה בקבלת החלטות של מתבגרים עם מוגבלות

שנה : 2023

סוג מחקר : דוקטורט

מס' קטלוגי : 890-109-2018

שמות החוקרים: תמר טאוב, בהנחיית: פרופ' שירלי ורנר

רשות המחקר: האוניברסיטה העברית

תקציר המחקר:

עבודת גמר זו, לתואר שלישי, נערכה בסיוע מלגה מקרן שלם.

רקע: עידוד אוטונומיה בקבלת החלטות הוא חשוב מאוד עבור מתבגרים עם מוגבלות ומהווה את הבסיס לפיתוח הגדרה עצמית. הגדרה עצמית מתפתחת באמצעות יכולות והזדמנויות המוצעות למתבגרים בסביבה הביתית ובבית הספר, כדי לסייע להם בקבלת החלטות הנוגעות לחייהם האישיים. מחקר זה בחן בשני חלקים את תפיסותיהם של מתבגרים עם מוגבלות והורים למתבגרים אלה אודות הגדרה עצמית ואוטונומיה בקבלת החלטות.

מטרות המחקר: מטרת החלק הכמותי של המחקר היתה לבחון את הקשרים הקיימים בין עידוד אוטונומיה בקבלת החלטות והגדרה עצמית לפי תפיסותיהם של מתבגרים עם מוגבלות והוריהם. החלק האיכותני של המחקר רצה לבחון לעומק את חוויותיהם של מתבגרים משתמשי תקשורת תומכת וחליפית (תת"ח) והורים למשתמשי תת"ח בנוגע לאוטונומיה והגדרתם העצמית.

שיטה: בחלק הכמותי השתתפו 69 מתבגרים עם מוגבלות ואחד מהוריהם שמילאו שאלון שכלל כלי למדידת עידוד אוטונומיה בקבלת החלטות וכלי נוסף להגדרה עצמית. החלק האיכותני התבסס על גישה פנמנולוגית וכלל ראיונות עומק מובנים למחצה עם תשעה מתבגרים משתמשי תת"ח ושבעה הורים למתבגרים משתמשי תת"ח.

ממצאים: בחלק הכמותי נמצא שקיימים קשרים בין דיווחי מתבגרים והורים אודות עידוד אוטונומיה בקבלת החלטות והזדמנויות להגדרה עצמית בבית. עידוד אוטונומיה בקבלת החלטות נמצא כקשור ליכולות להגדרה עצמית בקרב מתבגרים. נמצאו הבדלים מגדריים כאשר נערות והוריהן דיווחו על הגדרה עצמית גבוהה יותר מאשר נערים והוריהם.

בחלק האיכותני נמצאו שלוש תמות עיקריות. התמה הראשונה התייחסה לתת"ח כמאפשרת הגדרה עצמית ואוטונומיה. התמה השנייה התייחסה למשמעות השימוש בתת"ח עבור מתבגרים והורים לפי הפרספקטיבות של כל אחד מן הקבוצות והתפיסות שלהם אודות תפיסתם של אחרים את משתמשי התת"ח. התמה השלישית התייחסה לחסמים הקיימים בעת השימוש בתת"ח.

מסקנות: אודות החלק הכמותי נמצא שהורים שמעודדים אוטונומיה בקבלת החלטות בקרב מתבגרים עם מוגבלות מאתחלים מעגל מתמשך הבא לידי ביטוי במתן הזדמנויות בבית להגדרה עצמית. כתגובה מתבגרים אלו מדרגים את הגדרתם העצמית כגבוהה יותר ומשתפים את הוריהם בתפיסות אלה. כתגובה מצד ההורים הם חושפים את ילדיהם להזדמנויות נוספות לאוטונומיה בקבלת החלטות ובכך מקדמים את הגדרתם העצמית של ילדיהם המתבגרים.

אודות החלק האיכותי נמצא שתת"ח באמצעות הקלדה היוותה מציאות משנה חיים. אוטונומיה נתמכת- יחסים ושינוי בגישתם של אנשים בחברה כלפי משתמשי תת"ח הם חשובים ביותר כדי לאפשר הזדמנויות שוות לפיתוח הגדרה עצמית, אוטונומיה וזהות עצמית בקרב משתמשי תת"ח. לאור ממצאי המחקר הנוכחי אני מציעה להרחיב את המודל האקולוגי להגדרה עצמית שיכלול גם אוטונומיה וזהות עצמית.

מילות מפתח: עידוד אוטונומיה בקבלת החלטות, הגדרה עצמית, יכולות, הזדמנויות, מתבגרים עם מוגבלות, הורים למתבגרים עם מוגבלות, משתמשי תת"ח, זהות עצמית, המודל האקולוגי להגדרה עצמית, הקלדה

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)